

quod asserunt à Paulo V. probatum fuisse, aut Orationem: *Deus qui nobis in Sancta Sindone, &c.* (excipitur Indulgentia centum dierum anno 1671. concessa precibus Duellæ Sabaudie ad annos 25. cunctis in illius ditione degentibus) aut aliam: *Ave filia Dei, &c.* post Communionem recitandam, vel aliquo conspicuo signo venerantibus Sanctiss. Eucharistie Sacramenti hominem; Indulgentie rursus octoginta millium annorum veteri de Tabula exscriptæ, quam in Basilica Lateranensi asseruari affirmant, pro dicentibus orationem illam verè piàm: *Deus qui pro redemptione mundi, &c.* tum quæ impressæ fuerunt Papæ ann. 1670. sub hoc titulo *Sommario dell' Indulgentie concesse de la Santità di N. Sig. Papa Leone X. all' Imagine della Concezione della gloriosa Vergine Maria, vel Pisauri sub nomine B. Joannæ anno 1608. evulgata, vel Barlette, seu Baruli à recitantibus quædam, non sanè malas Orationes lucranda; vel Parma à visitantibus per Quadragesimæ dies Ecclesias Tertii Ordinis S. Francisci, vel Pistorii, & Vastallæ à recitantibus Orationem: Ave Sanctissima Maria Mater Dei, Regina Cali, &c.* & aliæ in peculiari impresso libro descriptæ, quibus frui dicunt Devotos Seraphicos, & Benefactores.

His annumerandæ sunt, quæ Crucibus Caravacensibus tributa dicuntur, vel Coronæ, sive stellarum Conceptionis Virginis Immaculatæ, quod ex duodecim globulis precariis constat, vel gravis, Crucibus, & Coronis Aloysiæ ab Ascensione Hispanæ Monialis Ordinis S. Claræ, vel Mensuræ altitudinis Jesu-Christi Domini nostri, vel Imagini, aut Mensuræ vulneris lateri ejus inflati, vel Orationi, ut ajunt, in Sepulchro Domini nostri repertæ; & Indulg. ut ajunt, innixæ revelationi factæ Sanctis Birgittæ, Mectildi, & Elisabeth, vel B. Joan. de Cruce, & concessæ, ut asserunt, gravis, quæ aliquod ex tribus gravis tergerit extantibus penes Romanum Pontificem, Hispaniarum Regem, & Ministrum Generalem Fratrum Minor. Observ. S. Francisci.

Omnes verò, & singulas jam dictas Indulgentias Sacra Congregatio partim esse fictas, & plenè falsas declarat, partim apocryphas, vel ex alio capite nullas, quæ nemini suffragari possunt; easque in futurum illo in loco, ut veras publicari, & lucrandas Christi fidelibus proponi, vetat; Foliæque, & Libros, ubi sic proponuntur, seu asseruntur, omnino præcipit aboleri, nisi prædictæ Indulgentiæ fuerint diligenter expunctæ; nec ideo tamen vult alias, quas hoc Decretum non continet, pro veris, & legitimis, tacitèque probatis haberi.

Ac demum omnes Indulgentias concessas ante Decret. Clem. VIII. latum die 9. Januarii 1597. Coronis, Rosariis, Gravis, seu Calculis, Crucibus, & Imaginibus Sacris, vel ante Breve Pauli V. quod incipit *Romanus Pontifex, &c.* editum 23. Maii anno 1606. personis Regularibus quarumcumque Re-

gionum, & Ordinum, etiam Mendicantium, vel ante Constitut. 115. Clem. VIII. cuius incitum: *Quicumque, &c.* & 68. Pauli V. incipit. *Quæ salubriter, &c.* habitas per aggregationem, vel aliam communicationem ab Archiconfraternitate ulla, Ordine, Congregat. Societate, etiam Jesu, Capitulo, vel Cœtu quocumque, vel ab eorum Officialibus, Superioribus, aliisque personis, vel persona, etiam eorum, vel ejus mentio specialis, & individua facienda esset, nisi fuerint deinde Romani Pontificis auctoritate innovatæ, aut confirmatæ, nullius esse roboris, & momenti pariter declarat.

Porò Summaria Indulgentiarum pro Congregationibus Doctrinæ Christianæ, Confraternitatibus Sanctissimæ Trinitatis, & Redemptionibus Captivorum, Nominis Dei, Rosarii, B. Mariæ de Mercede, & Redemptionis Captivorum, B. Mariæ de Monte Carmelo, Cincturæ S. Augustini, & S. Monicæ, nisi ab eadem Congregatione recognita, non permittuntur.

Indulgentias verò Stationum Urbis, quæ à Romanis Pontificibus singulari quodam beneficio, vel communicati sunt, vel communicabuntur interdum aliquibus locis, ordinibus, aut personis, diebus tantum Stationum in Missali Romano descriptis, suffragari posse declarat: semel autem dumtaxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud piùm opus peragentibus lucriferi.

De quibus relatione facta per Secretarium ad Sanctissimum, cuncta Sanctitas sua probavit, & inviolate servari jussit. Datum Romæ die 7. Martii 1678.

Aloysius Card. Bonaldus.

Loco ✠ Signilli.

Michael Angelus Riccio Secret.

ALTARE PRIVILEGIATUM

3814. EST illud, in quo à Summo Pontifice, concessa est Indulgentia plenaria pro defunctis; quam quidem potest Papa animabus Purgatorii concedere, eas liberando non directè, & immediate per modum absolutionis, & judicii, ut facit pro vivis, cum non sint illi subiectæ, sed per modum suffragii, seu cuiusdam auxilii, offerendo Deo de thesauro Ecclesiæ satisfactioes pro modum pretii condigni pro eorum liberatione.

3815. Indulgentia Altaris privilegiati, aut aliam pro animabus Purgatorii concessa, certò, & infallibiliter suum habet effectum D. Thom. in 4. d. 21. q. 2. art. 3. q. 2. *Matris disp. 24. q. 3. num. 46.* Diana part. 9. tract. 2. ref. 3. Villal. & communior contra Layman, & alios. Ratio est, quia ex una parte pretium, quod offertur, est æquale debito, nam offertur de thesauro Ecclesiæ consistente in satisfactioibus Christi, B. Virginis, & Sanctorum, qui est superabundans, & nunquam deficiens. *Vide tom. 3. num. 241.* Ex alia parte habetur promissio Dei de tali pretio acceptando, inclusa in articulo fidei de

de Communionem Sanctorum, & expressa in verbis Christi Matth. 26. *Quodcumque solveris super terram, erit solutum, & in calis.* Quæ promissio est universalis: *Quodcumque, &c.* non excludit animas Purgatorii, quia *ly super terram* cadit supra solutionem activam, non lapsa passivam.

3816. *Communio Sanctorum* consistit in hoc, quod corpus Ecclesiæ Catholicæ, seu Universalis, prout comprehendit tres partes, Militantem, scilicet Viatorum in hac vita contra hostes animæ militantium; Satisfacientem, in alia vita in Purgatorio satisfacientium, & Triumphantem, Beatorum in Paradiso Deo fruentium, est ita perfectè unitum, ut unus membrum participet cætera membra, ex Apolt. ad Rom. 2. & ex *Psalm. 118.* sic nostræ orationes, & sacrificia juvant animas Purgatorii, orationes verò Sanctorum non juvant, & illas.

3817. Hinc colligitur 1. differentiam inter suffragia, quæ à fidelibus propria auctoritate sunt pro animabus Purgatorii, & inter ea, quæ sunt auctoritate Apostolica, nam illa offeruntur per modum simplicis deprecationis, & impetrationis, ut Deus de congruo acceptare dignetur, hæc verò per modum compensationis, & condignæ satisfactionis ex vi condigni pretii, quod offertur, & promissionis Dei de eo acceptando; inclusa in articulo Fidei de Communionem Sanctorum, & expressè in verbis Christi.

3818. 2. Quod nulla Indulgentia valeat pro defunctis, nisi sit expressè à Papa concessa pro illis; quia nullus potest disponere, & offerre pretium pro illis de bonis communibus Ecclesiæ, quæ sunt satisfactioes Christi, & Sanctorum, nisi solus Papa.

QUÆRES I:

3819. In concessione Altaris privilegiati apponi solet clausula: *Dummodo in Ecclesia tot v. g. quindecim Missæ celebrentur quotidie.* An si in ea non celebrentur tot Missæ, concessio teneat?

Diana part. 9. tract. 2. ref. 9. nihil de suo apponens refert resp. Bordonii tom. 2. ref. 91. num. 8. eique adharere videtur. Qui responderet, non tenere, si numerus Missarum præscribitur tanquam conditio.

3820. Addit tamen contra Rodr. Silvium, & alios, talem clausulam regulariter non esse conditionem ad valorem privilegii necessariam, sed apponi narrative, attentâ supplicatione facta, in qua est expressus conveniens, aut magnus Sacerdotum numerus; narrativa autem, nec conditionem, nec jus facit, ex cap. *Ex litteris 3. de Fide Instrum.*

Quod suaderi potest, nam in similibus Brevibus, non semper idem numerus Sacerdotum celebrantium præscribitur, sed aliquando septem, aliquando quindecim, & aliquando quadraginta; quæ diversitas non aliunde oritur, nisi ex diversitate expostorum in supplicationibus, ad quæ Summus Pontifex attendit.

3821. Tum quia particula *dummodo* regulariter modum significat, non conditionem. Tumb. in *Meth. vel. Miss. lib. 1. cap. 4. s. 4. num. 41.* Barb. & Sanchez, qui modus non constituit actum, nempe privilegium, sed adjicitur actui perfectò.

Matris disp. 23. Leander tract. 5. de Poenit. disp. 14. Diana part. 9. tract. 2. Ardekin tom. 2. pag. 240.

QUÆRES II:

3822. Beneficiarius nimia sui labore, & magna Curia difficultate concessione Altaris privilegiati, obviavit cum clausula: *Dummodo quovis die quatuor Missæ in ea Ecclesia celebrentur.* An si in ea non celebrentur tot Missæ, concessio teneat?

Resp. tenere, si id fiat raro, aut aliquo casu fortuito; minimè si fiat communiter. Diana part. 9. tract. 2. ref. 9. Redr. & alii apud ipsum.

Ratio primæ partis est; quia hæc accipienda sunt humano modo, & moraliter, ut frequentius accidunt, leg. 3. 4. 5. & 6. ff. de Leg. Et splendor Ecclesiæ non amittitur ex defectu Missarum, qui fortuito, & raro contingit.

3823. Ratio secundæ partis desumitur ex resolutione prioris quæstionis. In tantum enim in consuetis clausulis *dummodo tringinta, quindecim, septem Missæ quotidie celebrentur* diximus dictas clausulas non apponi regulariter, ut conditiones, sed narrative, & ut modum, adeoque, si pauciores dicantur, non cadere concessione, quia cum pauciori numero servatur sufficiens cultus, & decor Ecclesiæ, qui pro concessione Altaris à Pontifice intenditur. Non ita res se habet in casu, quia clausula quatuor Missarum non est regularis, sed extraordinaria, & singularis; & si minus, quam quatuor Missæ celebrentur, non servatur cultus, decor, & splendor Ecclesiæ à Pontifice pro concessione intentus (quæ fuit causa laboris, atque nimis difficultatis) adeoque colligimus, dictam clausulam appositam esse taxativè, & ut conditionem, atque inde concessione Altaris cadere, si communiter non servetur.

CAPUT IX.

DE JUBILÆO.

3824. **J**ubilæus à verbo *Jobel*, quod apud Hebræos est *anno remissionis* durare solet per quindecim dies, excepto Jubilæo Anni Sancti, qui durat per totum annum.

3825. In eo conceduntur plures facultates. 1. Absolutionis ob omnibus censuris, & calibus reservatis faciendæ à quolibet Confessario, approbato tamen ab Ordinario loci, excepto crimine hæresis formalis, nisi exprimat, ex Decr. Alex. VII. 1657. 2. Commutandi, non dispensandi omnia vota, exceptis solum votis Castitatis, & Religionis, ac votis promissionis à tertio acceptatis. *Vide susè de Voto.*

3826. Jubilæus non potest bis lucrari, sed semel. Bufemb. lib. 6. tract. 4. cap. 1. dub. 4. & Bonac. contra Arfdekin tom. 2. pag. 241. qui plures pro se refert. Nam clare colligitur ex verbis Jubilæi.

3827. Qui omisit lucrari Jubilæum in sua patria, potest illum lucrari alibi, ubi tempus præscriptum non jam est elapsum. Qui post confessionem iterum peccat reservato, potest iterum absolvi, si non expiraverit tempus. Si quis tempore Jubilæi incipit confessionem, quam tamen materialiter imperfectam ob justam causam opus sit differri, potest tunc tolli reservatio, & fieri commutatio votorum. Imò Confessarius potest postea peracta confessione, præstare omnia, quæ ante; quia cæpta causa, manet prestanta delegati, donec finiatur. Bufemb. cit. Bonac. Diana. Confessarius potest absolutionem post Jubilæum differre ob occasionem proximam pœnitentis, vel quia pœnitens accessit ultimo die, & confessio non potuit perfici.

3828. Qui peccat peccato reservato in confidentiam Jubilæi, potest virtute Jubilæi absolvi, nisi expresse exceptum reservata in confidentiam Jubilæi commissa. Aliud est peccare posita notitia, seu post notitiam Jubilæi, & aliud in confidentiam Jubilæi, nam confidentiam importat, quod notitia Jubilæi influat in peccatum, & sit ejus causa, quatenus quis illud non faceret, si non haberet notitiam Jubilæi, & spem facilis absolutionis.

3829. Qui absolutus est à reservatis, si postea non implet alia opera, & Indulgentiam non lucratur, verè remanet absolutus, si quando confessus est, habuit intentionem veram, & non fictam lucrandi Jubilæum. Imò de eo, qui omnia opera neglexit, in fine tamen, seu ultimo die pœnitentia ductus accedit ad Confessionem, & Communionem, probabile putat Arfdekin tom. 2. pag. 242. cum Diana part. 5. tract. 12. ref. 26. & aliis, quod Confessarius possit omnia opera præscripta in alias pias actiones commutare, & reddere eum participem Jubilæi, quia tunc est verè impotens ad opera præscripta peragenda. Eadem ratione addit contra Lugo, quod pro eo, qui omnibus præscriptis peractis, ultima Dominica communicare non potest, quia inadvertenter bibit, possit Confessarius Communionem in aliud opus commutare. Vide à num. 3309.

Quamvis autem per confessionem invalidam virtute Jubilæi non tollatur reservatio; addit Clericatus cap. 122. num. 18. tolli reservationem, si confessio invalida fuit facta Superiori, ita ut postea sufficiat confessionem repetere simplici Confessario, & ab eo absolvi; quia satisfecit intentioni Ecclesiæ per confessionem reservatorum Superiori factam.

3830. Opera præscripta debent omnino intra unam, & eandem septimanam impleri, imò tria jejunia, non possunt aliis diebus ejusdem septimane impleri, v. gr. die Jovis, &c. sed fieri debent diebus præscriptis Mercurii, Veneris, & Sabbati.

3831. Non potest quis propria autoritate opus

præscriptum, etiam in melius commutare, sed solus Confessarius commutare potest, quando impotentia physica, aut moralis adest.

3832. Adolescentes, & senes, qui ex privilegio Ecclesiæ ante 21. & post 60. annum non tenentur jejuna, tenentur pro Jubilæo, quia est conditio apposita ad gratiam Jubilæi: quod si habeant causam justam non jejunandi, petant commutationem.

3833. Eleemosyna sufficit, quod sit modica, quia relinquitur arbitrio quantitas; & licet impotentes dare eleemosynam, ut Religiosi, & alii pauperes, probabiliter non teneantur ad aliud opus, ut vult Arfdekin tom. 2. pag. 242. & Leander tract. 5. de Pœnit. dis. 14. q. 53. tutius tamen est, ut commutationem petant. Dominus, si det famulo eleemosynam largiendam pauperibus, & famulus eam defraudet, & pro se retineat, Jubilæum non lucratur, quia non præstat in re opus præscriptum. Leander cit. quest. 49. Diana part. 5. tract. 12. resol. 31. contra Sà.

3834. Quantum ad visitationem: Si Ecclesia Regularium sit designata ab Ordinario pro visitatione, Regulares ibi commorantes satisfaciunt eam visitando. Bardi contra Liraman, quia Jubilæi simplicem visitationem præscribunt. Si vero eorum Ecclesia sit designata determinatè pro mulieribus, tunc tenentur visitare alienam Ecclesiam designatam pro viris. Visitatio fieri debet ex intentione lucrandi Jubilæum, quia visitans debet orare pro intentione Pontificis.

3835. Per Jubilæum Anni Sancti suspenduntur extra alia Indulgentiæ, sed non pro constitutis in mortis articulo, neque suspenduntur Indulgentiæ pro defunctis. Item per Jubilæos non suspenditur Bulla Cruciatæ. Ita declaraverunt Greg. XIII. Clem. VIII. & Urbano VIII. apud Bufemb. lib. 8. cap. 1. dub. 3. quest. 3. & novissimè Innoc. XII. Certum tamen est, quod ut quis lucratur Jubilæum, & ejus Indulgentiam, non indiget Bulla Cruciatæ in locis Bullæ; quia Jubilæus est indultum generale specialiter à Summo Pontifice concessum independentè à Bulla.

CAPUT X.

DE BULLA CRUCIATÆ.

3836. **B**ulla est Diploma, seu Breve Pontificium, in quo multa gratia conceduntur danti-bus certam eleemosynam in subsidium belli contra infideles, & hæreticos.

Taxa pro Bulla vivorum. Pro Cardinalibus, Episcopis, Inquisitoribus, Dignitatibus, & pro Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Proregibus, Commendatoribus, & aliis Officialibus Curie suæ Majestatis, eorumque uxoriibus, vivis viventibus, octo regales, videlicet, monetæ Siculæ decem tarenæ, & grana decem. Videtur verò, si nullo proprio titu-

lo ex dictis gaudeant, erogare debent solum duos regales.

Pro communibus personis duo regales, videlicet duo tarenæ, & duodecim grana cum dimidio. Vide in num. 3893.

3837. Non valet Bulla, si pro eleemosyna detur pecunia in individuo futuriva.

Valet, si pecunia futuriva fuerit immixta cum propria, ut discerni non possit; quia per mixtionem est factus ejus dominus cum onere restituendi tantundem. Vide à num. 2742. ad 2746.

Valet, si meretrix det pecuniam ex turpi lucro; quia licet cum peccato, est justè acquisita. Vide in num. 2781.

3838. Qui Bullam accipit creditò, ea uti potest, si accipiat animo solvendi. Si verò accipiat creditò animo solvendi, sed ob sui impotentiam nullam habet spem illam solvendi non fruitur privilegiis Bullæ; quia revera non est solviturus, & Bulla requirit eleemosynam realem, scilicet que certo speratur.

3839. Bulla durat per annum à die publicationis, usque ad diem sequentis publicationis, quæ fieri solet Dominica Septuagesimæ.

Non potest quis ea uti nisi verè illam habeat, non enim sufficit propositum accipiendi. Sufficit, si eam habet domi.

Si eam amitteret casu; probabile est, quod posset ea frui; nisi, si sponte projiceret.

3840. Qui accipit Bullam in loco ubi valet, si accedat ad locum ubi non valet, potest uti privilegiis Bullæ, exceptis privilegiis vescendi ovis, & lacticiis in Quadragesima, & carnis de consilio utriusque Medici in diebus, quibus prohibentur; quia expressè excipiuntur.

3841. Extraneus accedens ad locum Bullæ, quacumque causa, etiam vimendæ Bullæ, si accipiat Bullam, potest ejus privilegiis frui, quod si redeat ad patriam, potest usdem frui, exceptis privilegiis quoad carnes, & lacticiis. Si verò alicui existentem extra Regnum, Bulla ab alio accipiat, & remittatur Bulla, non potest ille Bulla frui; quia Bulla requirit, quod qui vult Bulla gaudere; quando Bulla accipitur, sit in eo loco, cui Bulla conceditur. Vide num. 3893.

Per Bullam plura privilegia conceduntur, quæ ibi expressè referuntur, & præsertim

ABSOLUTIO A RESERVATIS.

3842. **P**ER Bullam absolvi possunt omnes casus, & censure reservatæ, tam Episcopo, quam Summo Pontifici, etiam in Bulla Cœnæ Domini (excepta hæresi formalis, & externa, etiam occulta, de qua fuscè in tom. 2. num. 258. & num. 281. hic à num. 3340. ad 3352.) hoc cum discrimine, ut casus reservati Episcopo absolvi possint toties quoties: similiter casus reservati Papæ extra Bullam Cœnæ Domini, si sint occulti, etiam toties quoties;

quia evadunt Episcopales, quatenus videlicet absolvi possunt ab Episcopo, ut in num. 3588. Si verò sint publici, & pariter casus Bullæ Cœnæ Domini, sive publici, sive occulti, absolvi possunt semel in vita, & semel in morte.

Si contingat, quod quis eodem anno cadat iterum in eosdem publicos, loquendo de reservatis Papæ extra Bullam Cœnæ, aut in eosdem casus, sive publicos, sive occultos, loquendo de reservatis in Bulla Cœnæ, potest absolvi per secundam Bullam; pariter semel in vita & semel in morte; at si contingat tertia vice, non potest accipere tertiam Bullam eodem anno. Vide in num. 3847.

3843. Doctores, qui tenent, posse Episcopum virtute Trid. absolvere à casibus reservatis in Bulla Cœnæ, si sint occulti, consequenter tenent, quod per Bullam casus reservati Papæ, tam extra, quam in Bulla Cœnæ, si sint occulti, possint absolvi toties quoties; quia evadunt Episcopales. Vide dicta à num. 3323.

3844. Dicitur semel in morte, & significatur, quod si quis in articulo mortis virtute Bullæ à reservatis absolvitur, si convalescat, non tenetur se præsentare Superiori, cui sit reservatus, quod tamen facere debet, qui in articulo mortis à reservatis absolvitur sine Bulla. Omnino vide in num. 3355. & seqq.

3845. Absolutio à censuris (ait Meno in Epir. verb. Bulla Com. Cruc.) nequit concedi, si detur pars læsa, nisi ei satisfiat, aut detur cautio sufficiens; nec post concedi à censuris latis ab homine in particulari, ne judicia turbentur, sed à cæteris. Attamen præstata satisfactio, aut cautio, seu data impotentia satisfaciendi, potest quis excommunicatus specialiter ab homine absolvi pro foro interno conscientie virtute Bullæ, à quacumque excommunicatione reservata, & à non reservata, & ab hac poterit absolvi à quovis Confessario absque Bulla. Quod idem dicuntur virtute Jubilæi, aut privilegii, si detur; etenim hæc absolutio nullatenus perturbat ordinem judiciale, cum solum proficiat pro foro interno, ita ut absolutus possit gaudere suffragii Ecclesiæ, & à peccatis absolvi: & pietas exigat, ut cum per ipsum non stet, quominus absolvatur, non privetur eis bonis spiritualibus. At à censuris generalibus reservatis non potest quis ideo absolvi pro foro interno, nisi ab habente specialem jurisdictionem; quia ille censuræ reservatæ sunt etiam quoad forum internum.

Indè si absolutus pro foro interno obtineat Beneficium, tuta conscientia poterit illud retinere, & facere fructus suos, esto possit Judex cum illo privare. Imò si ille celebret, non manet pro foro interno irregularis esto fit puniendus, & habendus ut irregularis pro foro externo. Quod si excommunicatus non debeat satisfacere cuiquam, sed ejicere concubinam, aut quid simile, nequit absolvi, nisi illud exequatur. Si autem sit pars læsa; in casibus, in

in quibus non tenetur restituere ob impotentiam, aut quia nequit sine incommodo gravi sui status, non tenetur satisficere; nam satisfactio est etiam restitutio.

In articulo mortis potest præstari absolutio à censuris, dum constet à moribundo relinqui in restituito, aut aliter hæredibus obligationem satisfaciendi. Qui vel ex jure ordinario, vel ex delegatio- ne absolvit, non præstata satisfactione, aut cautione, absolveret valide, sed illicitè, quia non servat in re gravi juris formam. Idem dic, si absolvit virtute Bullæ, nam clausula addita de satisfactione præstanda non est limitativa potestatis, sed admonitio formæ juris. Et quidem id amplius cernitur, si moribundus absolveretur, non petita satisfactione, nec cautione; nam pia Mater Ecclesia non vult, ut in his casibus negligentia confessorii in suo munere obeundo præjudicet penitenti.

3846. Virtute Bullæ non potest dari absolutio à cessatione à Divinis, & ab interdicto, sive generali, sive speciali, locali, sive personali; quia Bulla est pro censuris, quæ impediunt receptionem Eucharistia, vel Sacramenti Pœnitentiæ, non alias, cuiusmodi sunt reventis censura. Nec vi Bullæ potest dispensari super irregularitatibus ex delicto; quia ultra allatam rationem, Bulla non dat facultatem ad dispensandum, sed ad absolvendum. Tamb. tom. 2. de Bulla, cap. 9. §. 6. num. 5. & 6. Vide in num. 3606.

QUÆRES:

3847. An absolutus vi Bullæ ab uno casu Pontificis, v. gr. à duello, si incidit in alium casum Pontificium diversæ speciei, v. gr. in Simoniam realem, possit eodem anno vi ejusdem Bullæ absolvi, & sic succedere, si incidat eodem anno in alios casus Pontificios diversæ speciei?

Affirmat Leander de Censuris, tract. 2. disp. 27. quæst. 8. cum pluribus, quia cum Bulla fit favorabilis, ejus verba sunt amplè interpretanda; verba autem Bullæ, *semel in vita*, quibus facultas absolvendi à reservatis Papæ restringitur ad unicam absolutionem, possunt commodè explicari de absolutione quoad eandem speciem peccati; dato enim, quod Confessorius pluries eodem anno, virtute ejusdem Bullæ absolvat, semper tamen à casibus speciei diversis; verificatur, quod *semel*, & non pluries ab eodem casu reservato absolvat. Et alias majori fruere privilegio, qui in plura incidisset reservata, quam qui in pauciora, nam ille posset *semel* absolvi à centum reservatis diversæ speciei, hic non posset à duobus specie diversis per duas absolutiones, *semel* ab uno, & *semel* ab alio.

3848. Resp. non posse Bardus in Bullam Cruciatæ. tract. 1. sect. 1. Quia verba Bullæ sunt amplè interpretanda, sed non ultra sensum expressum; expressè autem *vi semel* afficit actum absolutionis, non casum, verba enim sunt: *Possit eligere in Confessorium quemlibet Presbyterum Sæcularem, aut Regularem approbatum ab Ordinario, qui eos possit absolvi semel*

in vita, & semel in articulo mortis à quibusvis peccatis, & censuris reservatis Sedi Apostolica, etiam declaratis in Bulla Coena Domini, excepto crimine hæresis. Unde *vi semel* facultatem absolvendi restringit, non solum quoad speciem, sed etiam quoad genus.

Nec est mirum, quod sic majori fruere privilegio, qui in plura incidisset reservata, quam qui in pauciora; quia hoc eveniret per accidentis, in quantum unum mortale non potest sine alio remitti.

QUÆRES II:

3849. An Confessorius actu approbatus ab Ordinario in sua Diocesi possit confessiones audire in alia Diocesi virtute Bullæ Cruciatæ?

Resp. omnino non posse, sed debere esse actu approbatus ab Ordinario loci, ubi fit confessio. Villalob. in Summa. tom. 1. tract. 15. disp. 15. num. 3. Cardenas disp. 1. p. 1. q. 3. & Mendo contra Dianam, part. 1. tract. 11. ref. 7. Leandrum de Pœnit. tract. 5. disp. 11. quæst. 70. Tamb. in Bulla, cap. 11. & quampures alios. Ratio est, quia quoad electionem Confessorii Pontifex in Bulla nihil privilegii concedit, sed vult, & intendit, se conformare Tridentino, quod requirit approbationem actualem ab Ordinario loci, ubi fit confessio.

3850. Hanc fuisse suam mentem, sapè declaravit Pontifex, & 1. quia Bulla requirit Confessorium approbatum ab Ordinario. S. Cong. Concil. ab Archiepiscopo Valentino interrogata, quid venire nominem approbati ab Ordinario, respondit his verbis: *Congregatio Concilii respondet: approbatus ab alio quam à Valentino Episcopo in Diocesi Valentina non censeri approbatum ab Ordinario.* Quod Decr. refert Bardi de Bulla Cruc. part. 2. tract. 5. cap. 1. sect. 2. num. 19. & Rodr. in Bulla Cruc. §. 9. num. 5. affirmat illud legisse, & per publicum Notarium fuisse omnibus Monasteriis Valentie intimatum.

3851. Item anno 1611. emanatum fuit Decretoris sequentis:

Sacra Congreg. Card. Concilii Tridentini Interpretum censuit, Regulares hujusmodi, utcumque exemptos, non posse absque Ordinarii Hispanensis licentia, & approbatione, personarum secularium confessiones audire litterasque Cruciatæ prædictas in hac re quidquam novi juris minime induxisse, &c.

3852. Quod Decretum confirmavit Paulus V. ut sequitur:

PAULUS PAPA V.

Nomine Venerabilis Fratris Petri Archiepiscopi Hispanensis, Nobis nuper expositum fuit, quod in Civitate, & Diocesi Hispanensi interpres abusus, ut Regulares absque pro tempore existentis Archiepiscopi Hispanensis licentia secularium personarum confessiones audire, &c. & vigore Litterarum Apostolicarum super Cruciatâ nuncupata emanatarum illam sibi permissam esse prætendebant, quare Nos, &c. tenere præsentium ejusdem Concilii Decretis inherentes, Regulares prædictos non posse absque Ordina-

rii licentia secularium personarum confessiones audire, &c. absque licentia, & approbatione ipsius Ordinarii, &c. litterasque Cruciatæ prædictas in hac re quidquam novi juris minime induxisse, &c. ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, & declaramus, &c. non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum. Rome, &c. die 11. Octobris 1611. Pontificatus nostri anno septimo.

3853. Deinde idem declaravit Clem. X. in Bulla de anno 1670. quæ incip. *Suprema*, relata superius in §. 3. num. 3292. Quæ Bulla comprehendit prærata tria Decreta, & Bulla Cruc. in illis verbis de §. 1.

Non attendentes, quod alias diversis temporibus prædicta dubitationes, &c. nonnullis Prædecessorum nostrorum Pontificum Constitutionibus, earumque declarationibus definitæ fuerint, ejusmodi definitiones in unum collectas, & in illis:

Non obstantibus quibuscumque Constitutionibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, Ordinum, & Monasteriorum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque, tam Sæcularium, quam Regularium. Quibus verbis non solum significatur privilegia Ordinum, verum etiam privilegia Cruciatæ Sæcularibus concessa.

3854. Denique omne tollit dubium Declaratio novissima S. Cong. de anno 1675. Archiepiscopus namque Hispanensis significavit eidem SS. Patri Clementi X. quod non obstante declaratione per eum anno 1670. edita, Regulares prætenderent, posse approbatos in una Diocesi ab uno Ordinario, ubique confessiones audire virtute Cruciatæ; ac proinde supplicavit, ut declararet: nihil suffragare Bullam Cruciatæ Regularibus, aut quibuslibet aliis Confessorii in alia Diocesi approbati ad audiendas confessiones secularium suæ Diocesis Hispanensis, qua acceptata supplicatione, SS. materiam examinandam dedit Sacr. Congr. quæ declaravit, ut sequitur:

HISPALENSIS.

Sacra Congr. Cardinalium Concil. Trident. Interpretum sapius declaravit, Regulares non posse absque Ordinarii licentia, & approbatione secularium personarum confessiones audire, &c. nec constitutionem, qua Cruciatæ appellatur, in hac re quidquam novi juris induxisse. Rome 16. Februarii 1675.

Decretum pro Diocesi Valentina authenticum vidisse, refert Rodr. num. 1133. Reliqua verò duo de anno 1611. cum confirmatione Pauli V. & aliud de anno 1675. pro Diocesi Hispanensi, authentica apud se habuisse, & modo in officio præfati Archiepiscopus conservari, testatur Cardenas disp. 2. part. 1. cap. 6. q. 3. à num. 286. ad 299.

3855. Remanet igitur firmiter ostensum, Clem. X. in Const. de anno 1670. comprehendisse Bullam Cruciatæ: & Bullam Cruciatæ non concedere pri-

villegium, ut Confessorius, sive Sæcularis, sive Regularis approbatus ab uno Ordinario, etiam si dures ejus approbatio, possit eligi ubique.

3856. Nec dicas, recentia tria Decreta emanata fuisse non universaliter, sed pro locis specialibus, ac proinde non extendenda. 1. Quia Bulla Clem. X. est universalis. 2. Quia recentia tria Decreta non habent vim puræ legis, & statuti, sed declarationis legis communis Trid. & Privilegii Cruciatæ, ut patet per verba *Declaramus: Declavit*: undè eorum propriè non dicitur extensio, sed comprehensio; quatenus tria Decreta edita, unum pro Diocesi Valentina, & duo pro Hispanensibus comprehendunt eundem intellectum pro omni alia Diocesi; cum enim Tridentinum, & privilegium Cruciatæ sit idem in relatis Diocetibus, & aliis, ubi est Bulla Cruciatæ, intellectus Pontificis declarantis, quoad approbationem Confessorii vigere Tridentinum, & privilegium Cruciatæ non induxit novum jus, idem erit pro omni alia Diocesi, ubi est Bulla Cruciatæ; adeoque cum constet de declaratione, intentione, & intelligentia Summi Pontificis, non potest ab ea sine temeritate recedi.

3857. Quibus accuratè consideratis, cullibet sani intellectus constabit, oppositam opinionem affirmativam non esse probabilem: Imò gratis dato, sed non concessio, quod aliquam probabiliter haberet, adhuc nullo pacto posset amplecti, quia cum agatur de jurisdictione, & inde de valore Sacramenti, tutior opinio amplectenda esset. Ex Decret. Innocent. XI. Vide pag. 3. prop. 1.

In meo Manuali Ordin. num. 177. excusò graves Doctores, qui in affirmativam sententiam abierunt; eo maxime, quia ante Bullam Clem. X. scripserunt.

3858. Modo tamen opinio affirmativa, non solum est improbabilis, verum etiam sub gravi censura damnata, nam post hæc à me bis typis data, accessit Bulla Innoc. XII. de die 19. Aprilis 1700. quam referunt Matthauci tom. 1. verb. *Approbatio ab Ordinario*, & Pignatelli in Consult. Edit. novissima. Bulla est:

INNOCENTIVS PP. XII.

CUM, sicut non sine gravi animi nostri dolore ex nonnullorum Venerabilium Fratrum Episcoporum Regni Portugallia, & aliorum timorata conscientia virorum delatis ad Nos querelis acceptimus, quod in Regno præfato reveriter, ac in dies magis invalescat opinio per quasdam felic. rec. Pa. li V. Urbani VIII. & Clem. X. Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, Constitutiones, necnon plura Congregationum tum existentium S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ac respectivè negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium Præpositorum, Decreta, dudum damnata, & reprobata, qua innixi perique illarum partium privilegia, & indulta per Litte-

ras Apostolicas pro Cruciatâ Sanctâ emanatas, seu, ut vocant, Bullam Cruciatâ concessa, ita intelligenda esse existant, ut facultas in Literis, seu Bulla hujusmodi Christi fidelibus attributa contemendi peccata sua cuiuslibet Confessario, per quemcumque Ordinarium ad confessiones audiendas approbato, locum habeat, & habere censetur; etiam si non fuerit Ordinarius loci, in quo confessiones præfatas excipi contigerit; hinc est, quod Nos ex debito Pastoralis officii, quod humilitati nostræ, meritis licet, & viribus longè impari commisit divina dignatio, animarum periculis in re tanti momenti, qualis est sacramentalis confessio, quantum Nobis ex alto conceditur, paterna charitate occurrere cupientes, necnon Constitutionibus, & Decretis supradictis inhærentes, de Venerabilium Fratrum nostrorum eisdem S. R. E. Cardinalium, primum quidem supradictis negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium Præpositorum, subindè verò, etiam aliorum in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum à Sede Apostolica specialiter deputatorum, qui opinionem præfatam ex integro examinarunt, remque totam maturè discussurunt, consilio, ac etiam Motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolica potestatis plenitudine tenore præsentium decernimus, & declaramus, Bullam Cruciatâ Sanctâ nihil novi juris induxisse, nullumque privilegium continere, quoad approbationem Confessariorum contra formam ejusdem Concilii Tridentini, & prædictarum Constitutionum Apostolicarum, aded ut Confessarii, tam Sæculares, quam Regulares, quicumque illi sint, in vim dictæ Bullæ Cruciatæ à penitentibus ad audiendas eorum sacramentales confessiones electi nullatenus confessiones hujusmodi audire valeant sine approbatione Ordinarii, & Episcopi Diocesani loci, in quo ipsi Pœnitentes degunt, & Confessarios eligunt, vel ad excipiendas confessiones requirunt, nec ad hoc suffragari approbationem semel, vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum, & Diocesum obtentam, etiam si penitentes illorum Ordinariorum, qui Confessarios electos approbassent, subditi forent; confessiones autem aliter, & contra earundem præsentium, aliorumque Apostolicarum Constitutionum formam deinceps faciendas, & excipiendas respectivè, præterquam in casu necessitatis in mortis articulo, nullas fore, irritas, & invalidas, & Confessarios ipso jure suspensos esse, & etiam rigide puniendos ab ipsis Ordinariis locorum. Porro quæcumque contrariam opinionem, tanquam falsam, teneriam, scandalosam, & in praxi perniciosam, præter se quovis contrario usu, contrariaque consuetudine, etiam antiquissima, minimè obstantibus, motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus harum serie damnamus, & reprobamus, contrariumque usum, ac contrariam consuetudinem hujusmodi penitus, & omninò abrogamus, &

abolemus. Ac proinde omnibus, & singulis Christi fidelibus quicumque status, gradus, conditionis, & dignitatis existant, etiam specificæ, & individua mentione, & expressione dignis, ne supradictam opinionem docere, tueri, aut ad praxim deducere quovis modo audeant, seu præsumant, sub pena excommunicationis per contrafactes ipso facto absque alia declaratione incurrenda, à qua nemo à quoquam præterquam à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo hujusmodi constitutus, absolutionis beneficium obtinere valeat, interdicimus, & prohibemus. Decernentes, &c. Sicque, & non aliter, &c. Sublata, &c. Irritum, &c. Non obstantibus, &c. Romæ die 19. Aprilis 1700.

REGULARES, ET MONIALES

3859. **N**ON possunt uti privilegio Bullæ eligendi Confessarium quoad casus reservatos: constat ex dictis à num. 1443. ad 1449. & à num. 3539. ad 3547.

Possunt autem reliquis privilegiis Bullæ frui; quia illis in Bulla prohibetur usus ovorum, & lacticio-rum per Quadragesimam, nisi sexagenarii sint, aut militares, & consequenter aliis privilegiis non privantur; quia *exceptio firmat regulam in contrarium.*

COMMUTATIO VOTORUM.

3860. **V**irtute Bullæ commutari possunt, non dispensari omnia vota, etiam jurata, exceptis tribus: *Perpetua Castitatis, voti simplicis religionis, & Peregrinationis Hierusalem, devotionis causa.* Unde jure Ordinario vota reservata sunt quinque, ut in num. 1998. Jure autem extraordinario, & ex privilegio Bullæ sunt tria, nam verba clausulæ sunt: *Item sumenibus Bullam conceditur, vota omnia, Ultramarino, Castitatis, & Religionis exceptis, in aliquod subsidium hujus expeditionis per eundem Confessarium commutari.* Ubi in singulari dicitur *Ultramarino*, ac proindè restringitur ad principale Peregrinationis Hierusalem. Et de his tribus votis dicuntur, ut à num. 1999.

3861. Rectè ait Mendo in Epit. Nequeunt vota emissa in favorem tertii commutari per Bullam, si sint acceptata, non enim conceditur facultas in præjudicium alterius. Neque possunt commutari vota, aut juramenta Communitatum; quia non his, sed personis Bulla conceditur.

Commotatio votorum, sicut & absolutio à censuris fieri potest extra Sacramentum Pœnitentiæ, virtute Bullæ; nec ad eam requiritur causa, sed sufficit privilegium.

3862. In qualibet commutatione votorum virtute Bullæ Cruciatæ danda est elemosyna in subsidium Cruciatæ, deponenda intra Cruciatæ capsulam, à Commissario Cruciatæ in certa Ecclesia designata, quæ Panormi extat in Ecclesia S. Francisci.

Quæ elemosyna debet esse distincta à materia, in

in quam votum commutatur, debet tamen cum materia commutationis computari.

Si votum non habeat expansionem annexam, elemosyna debet esse arbitraria Confessarii prudentiæ, juxta qualitatem, & commoditatem voventis.

Si verò habeat expansionem annexam, elemosyna tanta esse debet, quanta esset expensio, faciendâ pro voto. Si sit peregrinatio, quanta esset expensio faciendâ in accessu, videlicet pro itinere, & mora in itinere, & in loco pro executione voti, deductis expensis, quas pro eo tempore fuisset factururus domi, qui excessus correspondet peregrinationi, & dare debet in subsidium Cruciatæ. Confessarius tamen potest juxta suam prudentiam aliquid ex illo relaxare voventi, quod solet esse sexta pars, & quinque partes elargiuntur in subsidium Cruciatæ. Sit

EXEMPLUM:

3863. **P**etrus vult, ut ei commutetur votum accedendi Romam ad visitandum Apostolos. Tunc Confessarius interrogare debet, quantum judicio prudenti expendisset pro accessu, videlicet pro itinere, mora in itinere, & in loco pro executione voti. Sint sexaginta scuta; tunc deducit expensis, quas eo tempore fuisset domi factururus, quæ si sint triginta, computantur peregrinationi triginta; ex his Confessarius remittere potest voventi modicam partem; praxis est, ut ei remittatur sexta pars, videlicet scuta sex, & injungat, ut alias quinque partes, nimirum scuta vigintiquatuor, deponat in capsulam in subsidium Cruciatæ.

Insuper per mensem, quo v. gr. erat peregrinatio quantum ad accessum duratura, injungat bis, aut ter jejuniium, Rosarium, Confessionem, Communionem, & Visitationem Ecclesiæ, aut Capellæ in loco, ubi moratur, Sanctis Apostolis dicatæ. Vide dicta de Voto, à num. 1949. ad 1954.

USUS ORATORII IN DOMIBUS PRIVATIS.

3864. **B**ulla Cruc. concedit, ut in privato Oratorio ab Ordinario visitato, & designato habentes Bullam possint, etiam tempore interdicii celebrare Missas, & alia divina officia, per se, si sint Sacerdotes, aut per alios in sua, & suorum familiarium, ac consanguineorum præsentia, & recipere Eucharistiam, & alia Sacramenta, excepto die Paschatis. Illi tamen, qui præmissis utentur, teneantur toties per aliquas Deo fundere pro unionè, & victoria Principum Christianorum contra infideles. Hæc concedit Bulla Cruciatæ.

3865. Supposito igitur Oratorio ritè approbato ab Ordinario, ad quod erigendum Bulla non dat facultatem, sed supponit erectum. Diana p. 9. tract. 1. ref. 23. Tamb. de Bulla cap. 5. s. 4. Busem. de Bulla, lib. 8. dub. 12. quest. 1. Trullench, Garcias, & alii contra Sorum, Joan. la Cruz, Castropol. Supposito inquam Oratorio ritè approbato, Bulla Cruc.

tollit restrictiones, quas apponit ordinarium privilegium Pontificis Oratorio privatum concedentis.

3866. Unde, quia privilegium Oratorii est coarctatum. 1. Ad unam Missam, 2. Ad alios dies præter solemniora festa. 3. Ad domum domus, ejus familiarum, & hospites nobiles, exclatis familiaribus actu non necessariis; Privilegium Cruc. concedit. 1. Ut possint celebrari tot Missæ quot voluerit dominus eodem die. 2. Ut possint celebrare, & alia Sacramenta Eucharistiæ, & Pœnitentiæ recipere, etiam in festis solemnioribus, una communione excepta intra tempus Paschale in Parochia faciendâ; unde non prohibetur ibi die Paschalis communio ex devotione, quod patet per illam clausulam *etiam tempore interdicii*: si enim ea Privilegium Bullæ concedit, etiam tempore interdicii, quod est plus, concedit in festis solemnioribus, quod est minus. Tum quia ly *etiam* supponit alia. 3. Ut possint prædictis usibus in Oratorio frui etiam familiares non necessarii, habentes Bullam, & consanguinei ejusdem, etiam qui non sunt de familia, hoc est, qui non sunt commensales, licet ipsi non habeant Bullam.

3867. Per consanguineos veniunt ascendentes, & descendentes, aut collaterales usque ad quartum gradum. Excluduntur per hanc clausulam *afines*; possunt tamen comprehendi per aliam nomine *familiarium*, saltem largè, quatenus in eadem domo habitant, qua ratione dicuntur proprie *domestici*, multo magis si sint commensales habentes Bullam; quia tunc dicuntur de familia.

3868. Difficultas est: *An consanguinei, & familiares non habentes Bullam satisfaciunt, si intersum Sacro, non præsentè Domino habente Bullam?*

Negat Rodr. quia soli Domino, & aliis ratione Domini est privileg. concessum. Affirmat Joan. à Cruce; quia Bulla habet respectum ad Dominum, & non prescribit, præsentiam Domini esse necessariam. Tamb. cit. num. 40. utramque partem probabilem putat.

3869. Consequenter ad dicta Busem. lib. 6. de Bulla, cap. 1. dub. 12. quest. 2. insert quod si privilegia Oratoriorum coarctet Prælati inferior, coarctationes tollit Bulla, ut à Pontifice. Si coarctet Pontifex, eas revocat ipse Pontifex per concessionem annuam Bullæ. Item si post acceptam Bullam concedat privilegium Oratorii cum his restrictionibus, intelligi debet coarctatio pro non habentibus Bullam.

3870. Oratio faciendâ juxta num. 3864. potest esse unum Ave, ejus autem omisio non invalidat actum, aut concessionem, nec erit mortalis, sed venialis, quia est levis, nec est conditio essentialis, sed modus adjectus actui perfecto. Tamb. cit. num. 41.

ESUS OVORUM, ET LACTICINIORUM

3871. **I**n Quadragesima in Bulla communi prohibetur etiam Sacerdotibus Sæcularibus; qui tamen possunt iis veteri in Quadragesima,

excepta hebdomada Sancta, quæ incipit à Domini-
ca Palmarum, per aliam Bullam, quæ dicitur Lac-
ticianorum.

3872. Pro hac Bulla Lacticianorum, quæ est
disticta, & ab Urb. VIII. concessa, elargienda est
elemosyna jam à Commissario Generali Cruciatæ ta-
xata.

Taxa est. Pro Patriarchis, Episcopis, etiam Ti-
tularibus, & Abbatibus jurisdictione gaudentibus
regales viginti quatuor, Regalis est tarenus unus
monetæ siculæ cum granis quatuor, & quarta parte
grani.

Pro dignitatibus Canonicalibus Ecclesiarum Ca-
thedralium, & Collegiarum, regales octo.

Pro illis, qui in dictis Ecclesiis gaudent Portio-
nibus, & pro Beneficiariis, sive animarum curam
habentibus, ut sunt Parochi, sive non, quorum ta-
men redditus annuus ascendit ad summam scutorum
trecentum, regales sex.

Pro habentibus Beneficia, Capellanias, Pen-
siones, & quovis redditus Ecclesiasticos, ad ducenta
scuta annualia ascendentes, regales quatuor.

Pro cæteris Clericis, & Presbyteris, Sæculari-
bus, regales duo.

3873. Hac Bulla non possunt uti Regulares, &
Moniales, quia sunt excepti. Nec Episcopi ex Ordine
Minorum, ex dictis num. 1868. Possunt autem
uti Episcopi ex aliis Ordinibus, quia in illis præva-
let qualitas Episcopatus. Non possunt uti Cardinales
Regulares nisi sint Episcopi; quia nec Religio, nec
Bulla hoc illis concedit, nec eos exprimit.

Hinc Cardinales Sæculares non indigent hac Bul-
la particulari Lacticianorum, sed per Bullam com-
munem Cruciatæ comedere possunt ova, & lacticia
per totam Quadragesimam, etiam in majori
hebdomada, sicut cæteri Sæculares.

3874. Non potest quis vi hujus Bullæ particu-
laris, sicut Sæcularis vi Bullæ communis, vesci lac-
ticiis extra Regnum, in quo non est Bulla, quia
hæc Bulla particularis est extensio Bullæ communis,
ac proinde est intelligenda cum eadem limitatione.

3875. In jejuniis ex voto, Jubilæo, & pœni-
tentia Sacramentali, nedum vi Bullæ, verum etiam
sine ea, potest quis vesci ovis, & lacticiis, si in illis
non sit intentæ explicitè, aut ex circumstantiis im-
plicitè abstinencia ab ovis, & lacticiis, quia jeju-
nium Ecclesiasticum stat cum lacticiis.

PRIVILEG. VESCENDI CARNIBUS.

2876. **P**ER Bullam communem datur privile-
gium vescendi carnibus de consilio
utriusque Medici cunctis diebus juniorum, etiam
Quadragesimæ. Ubi (ut vides) ad utrumque
vi Bullæ Cruciatæ non requiritur causa, sed sufficit
privilegium. Ad usum vero carnum requiritur cau-
sa, nempe necessitas, & consilium utriusque Medi-
ci, si necessitas non sit patienti certa.

Non dicas, hoc Privilegium nullum habere ef-

fectum, quia etiam sine Bulla, quando necessitas est
patientis dubia, potest quis carnibus vesci de consi-
lio utriusque Medici, corporis scilicet, & animæ.
Nam habet hunc effectum de Thesoro Ecclesiæ, ut
habet Bullam, quamvis de consilio utriusque Medi-
ci vescatur carnibus, satisfaciatur præcepto, & ha-
beat meritum jejunii, ac u carnibus non vesceretur,
ut ex verbis Bullæ.

PRIVILEGIUM CIRCA TEMPUS interdicti.

3877. **U**T habentes Bullam possint in Eccle-
siis, in quibus aliàs Divina Officia
(interdicto durante) quomodolibet celebrare per-
missum fuerit, vel in privato Oratorio ad Divinum
cultum tantum deputato, ab Ordinario vi-tando,
& designando, etiam tempore interdicti, cui ipsi
causam non dederint, vel per eos non iteriter, quo-
minus amoveatur: et qui facultatem ad id à Com-
missario Generali habuerit; etiam per horam, ante-
quam illucescat dies, & per horam post meridiem,
in sua, ac familiarium, ac consanguineorum suorum
præsentia, Missas, & alia Divina Officia, per
se ipsos, si Presbyteri fuerint, vel per alium cele-
brare facere, & tempore interdicti divinis interesse.
Sunt verba Bullæ.

3878. Item conceditur tempore interdicti,
id est interdicti localis generalis, Eucharistiam, &
alia Sacramenta, præterquam in die Paschatis posse
recipere.

3879. Item conceditur mortuorum corpora,
nisi forte vinculo excommunicationis innodati deces-
serint, cum moderata funerali pompa sepeliri.

QUÆRES:

3880. An habens Bullam, tempore interdicti teneatur
sub mortali audire Sacrum die festo?

Negant Alterius, Avila, apud Tamb. de Bulla,
cap. 5. §. 2. qui hanc opinionem probabiliter
putat; quia nemo cogitur uti suo privilegio.

3881. Dico, obligari sub mortali. Villalobos,
Trullench, apud Tamb. cit. ob rationem de num.
2810. Quia tenetur quis implere præceptum, quan-
do potest; sed tunc potest, nam per Bullam potest
audire Sacrum tempore interdicti: igitur.

3882. Non obstat ratio opinionis oppositæ,
quod Bulla sit privilegium, ac proinde non imponat
onus, sed liberum relinquat habentem, ut eo
uti velit, vel non; quia Bulla quoad facultatem au-
diendi Sacrum tempore interdicti, est quidem privi-
legium ex se liberum, non onus; sed est privile-
gium in ordine ad pœnitentiam interdicti, quam tollit
privatio enim usus Sacramentorum, sicut & Eccle-
siasticæ sepulturae est magna pœnitentia; onus verò au-
diendi Sacrum, tali privatione additionis per Bullam
ablata, non imponitur à Bulla, sed à præcepto
Ecclesiæ de audiendo Sacrum die festo, quod om-
nem fidelem expeditum obligat; adeoque cum in-

ve-

veniat habentem Bullam jam expeditum, cum obli-
gat.

Sit exemplum de Principe, qui carceribus de-
tento det liberam facultatem exeundi, tunc ille, si
die festo non egredietur ad Sacrum, peccat mortali-
ter; non quia sit impositum onus à Principe, ejus
enim facultas est gratia in ordine ad privationem
exeundi, quæ est pœnitentia ob delictum imposita; onus
verò audiendi Sacrum imponitur ab ipso præcepto
Ecclesiæ, quod fidelem expeditum obligat.

USUS INDULGENTIARUM.

3883. **R**egulares, & Moniales, quamvis sine
Bulla non possint frui Indulgentiis
specialibus Bullæ, ut fruatur aliis omnibus non in-
digent Bulla: habetur in ipsa Bulla *Exceptis tamen
iis, quæ concessa sunt Ordinum Mendicantium Superiori-
bus, quoad eorum fratres.* Insuper ex Dec. S. C. Concil.
quam refert Turanus pag. 215. num. 5. his verbis:
*Ad instantiam Fratrum Minorum in Regno Sicilia exist-
entium S. Congr. Conc. die 24. Martii 1640. respondit: Ora-
tores gaudere Indulgentiis à S. Apostolica concessis, etiam
si Cruciatam non receperint. Habetur in Archiv. Procurat.
Reform. S. Francisci Transiber. fol. 98.*

3884. Valde pauperes, qui ob impotentiam
solvere non possunt taxatam elemosynam, Indul-
gentias alias extra Cruciatam acquirere, tenent Bar-
di, part. 2. tract. 1. cap. 1. §. 6. Quintanaduenas, &
Ludov. à Cruce, moti ex præsumpta pietate Sum-
mi Pontificis, quod non velit, ut Indulgentiis pri-
ventur, qui sine culpa Bullam habere non possunt; &
supra afflictionem egestatis corporis addere afflictio-
nem egestatis animæ. Omnino tamen negant Tamb.
tom. 2. tract. de Bulla, cap. 3. §. 7. num. 14. Mendo
quia Bulla expressè pro eo anno suspendit omnes
alias Indulgentias pro iis, qui Bullam non accipiunt.

BULLA DEFUNCTORUM

3885. **C**onceditur in locis Cruciatæ, & per
eam elargitur Pontifex liberationem
unius animæ, seu Indulgentiam plenariam per mo-
dum suffragii pro anima defuncti, ab ipso sumente
Bullam determinanda; quæ Indulgentia est distincta
ab Indulgentiis Bullæ communis, quibus etiam liberatur
anima.

3886. Pro hac Bulla erogantur duo regales, seu
tarenus duo, & grana duodecim cum dimidio, seu
omnibus personis, tam privatis, quam insignibus.

3887. Pro eadem anima possunt sumi singulis
annis duæ Bullæ; pia tamen consuetudo est, ut su-
mantur plures, sicut plures applicantur Indulgentiæ,
& Missæ.

3888. Una Bulla non potest applicari, nisi pro
una anima; quia in Bulla in singulari apponitur: *Pro
anima talis persone.* Tamb. cit. contra Mendo, qui
vult posse applicari pro pluribus, & tunc fractus in-
dulgentiæ dividi pro illis pluribus pro rata.

3889. Facta applicatione pro tali anima, non

potest variare animam; quia per ipsam applicatio-
nem habuit suam adequatum effectum Indulgentiam.
3890. Si Bulla accipitur creditò, suum effectum
habet, facta applicatione, absque eo quod ex-
pectetur tempus solutionis.

3891. Non est necesse, ut inscribatur nomen
defuncti, licet usus sit quod inscribatur, tam no-
men defuncti, quam nomen accipientis. Nec est ne-
cesse, ipsam Bullam servari, non debet autem apud
ipsum Custodem relinqui, ut fraudes vitentur, ne
possit aliis dari.

DE BULLA COMPOSITIONIS.

3892. **P**ER hanc Bullam potest. i. Quis se
componere super rebus ablatiis, aut ali-
ter malè acquisitis, quorum (facta prius debita dili-
gentia) nescit dominum, seu creditorem. Quæ com-
positio fieri potest super dictis debitis incerti domi-
ni usque ad summam trecentum scutorum Hispaniæ,
nimirum trecentum scutorum, & viginti unius,
cum tarenis octo, & granis novem monetæ Siculæ,
& ita pro una Bulla potest sibi retinere duas uncias,
tarenos decem, & septem cum granis quatuor, &
sic accipiendo tot Bullas usque ad summam debiti
trecentum scutorum.

3893. Taxa pro una Bulla est, ut solvantur
duo regales à qualibet persona, tam privata, quam
insigni.

Non sufficit una Bulla pro pluribus, sed tot de-
bent sumi Bullæ, quot debitores, licet debitum sin-
gulorum sit minus eo, super quo possint componi.

Quod si debitum hanc summam excedat, tunc
non potest uti Bulla quoad excessum, sed fieri de-
bet compositio particularis cum Commissario Cru-
ciatæ, qui in Regno Siciliæ est Archiepiscopus Pa-
normitanus.

Imò potest quis cum ipso Commissario compo-
ni super tota quantitate, qui solet designare pro Cru-
ciata decem pro singulis centenariis.

3894. Hac Bulla, sicut & Bulla communi lætari
possunt solum fideles baptizati, minime infideles,
nec Cathæcumeni.

Debent existere in Regno Bullæ, aut ad illud
personaliter declinare, sicut etiam pro Bulla commu-
ni; unde Neapolitanus (ait Tamb.) per paucas ho-
ras Panormi manens, potest hac Bulla lætari, vel
cum Commissario componi. Vide num. 3841.

In Bulla debet inscribi nomen. Non est autem ne-
cesse, ut Bulla conservetur. Tamb. de Bulla, cap. 18.
§. 7. num. 2. contra Mendo.

Hæc Bulla prodest Defunctis, si ipsi ante mortem
commississent hæredi, aut alteri, ut tot Bullas pro
se sumeret, aut ut compositionem faceret cum Com-
missario. Vel si commississent ut consuleret Theo-
logos, & tunc si hæres debeat, sumat Bullas. Si ve-
rò nihil mandaverunt, eis non prodest. Tunc autem
hæres si reperiat bona componibilia, potest nomine
suo Bullas sumere, & componere.

3895. Qui furatus est in conscientiam Bullæ, non potest componi, licet, qui peccavit in conscientiam Bullæ possit absolvi; quia primum in Bulla prohibetur, non secundum. Vide num. 2828.

3896. 2. Supradicta compositio fieri etiam potest super bonis aliorum bona fide acquisitis, & super bonis inventis, etiam super bonis naufragantium, si post debitam diligentiam inveniri non possit dominus; excommunicatio autem Bullæ Cœnæ solum loquitur cognito, vel comparente domino.

3897. Quæ (ait Mendo verb. Bull. Compos. n. 12.) in littore maris inveniuntur, non ex naufragio, primi occupantis sunt, sicut & quæ profunduntur in aliqua solemitate, & ea, quæ à domino derelinquantur. Ligna, quæ inundatione fluminis asportantur, & sunt exigui valoris, ac longe à domino seruntur, inter derelicta habentur: secus si talia sint, ut prudenter judicetur, dominum velle ea querere, & recuperare. Non tamen sunt bona incerta, quæ in incendio, aut naufragio projiciuntur. Nam dominus ea non derelinquit, & vellet, si posset, ea conservare. Quinimo, etiam res sit peritura, nisi quis illam servaret, adhuc ejus dominium non acquireret, utpote à domino non abdicatum.

3898. Si facta jam compositio, & acceptis Bullis veniat in notitiam creditoris, tenetur restituere totum, deductis expensis Bullæ. Si partem bona fide consumpsit, tenetur restituere reliquum. Si vero omnia consumpsit, ad nihil tenetur in foro interno conscientia: at pro foro externo possit à Judice cogi, ait Mendo cit. num. 15. quia ea compositio (inquit ipse) est quoddam genus transferendi dominium pro foro interno, sicut prescriptio pro foro externo.

Et quidem (subdit idem) si habens bona incerta restituisse ea pauperibus, non teneretur domino comparenti restituere, compositio autem succedit in eandem restitutionem pauperibus faciendam. Et separabile est dominium in foro externo à dominio in foro interno; sicut qui non potest recuperare à Petro centum aureos, & tollit ab eo vas aureum ejus valoris, in foro interno habet ejus dominium, at pro foro externo, si notitia accedat ad Judicem, poterit ab eo cogi, ut reddat, tanquam non suum.

Hoc autem in re nostra verum est non per se, sed per accidens: non per se, quia compositio cum fiat auctoritate Papæ potentis liberare, & sine ulla limitatione, ex se valet etiam pro foro externo. Sed per accidens, in quantum deberet in foro externo constare, quod est difficile; quia creditor posset dicere, compositionem non fuisse factam super suo credito, aut sine præmissa diligentia. Ita Tamb. cit. cap. 18. §. 5. num. 11. cum Acolta, & de Lugo.

3899. 3. Compositio fieri potest super bonis injuste acquisitis, puta per usuras, &c. si facta debita diligentia, ignoretur dominus.

3900. Pariter si dominus cognoscatur, sed non reperitur, vel multum distet absque spe, quod sit

rediturus, nec debitum possit ad illum, vel ejus hæredes transmitti sine magnis expensis, ut in num. 2727. Mendo cit. num. 34. quia tunc æquè se habet, ac si ignoretur. Et similiter, domino comparente, non tenetur in foro interno conscientia restituere, nisi modo dicto in num. 3898.

3901. 4. Fieri potest per eandem Bullam compositio super legatis. Legata possunt dupliciter esse facta. 1. Ad exonerandam conscientiam. 2. Solum pietatis causa.

Quoad priora sit exemplum, & resolutio ex Tamb. Petrus in sine vitæ cognoscens, aut dubitans, summam centum scutorum esse ex male ablati, & nesciens dominum, ad exonerandam conscientiam, eam summam legavit certæ Ecclesiæ, aut determinato pauperi, pauper autem, & Rector Ecclesiæ habuerunt notitiam legati, & hoc non obstante, fuerunt negligentes per annum in exigendo ab hæredibus Petri legatum, in hoc casu concedit Bulla hæredibus, ut possint se componere super medietate totius legati. In hoc casu supponitur, quod hæredes legantis habeant notitiam legatarii, unde solum requiritur quod moneat legatarium de legato relicto, nisi aliunde illud sciverit, nam annus negligentia computari debet à die notitiae legatarii.

Quoad posteriora, si legata sint facta, non ad exonerandam conscientiam, sed alia pia causa, tunc si hæres legantis, facta diligentia debita, invenire, seu scire non possit legatarium, potest etiam quoad totum legatum se componere, modo dicto in num. 3892. & 3896.

3902. 5. Denique fieri potest compositio super fructibus debitis ex omissione Horarum Canoniarum, & super fructibus ex redditibus Ecclesiasticis malè perceptis.

3903. Distributiones vero, si percipiuntur injustè, non possunt componi; quia non debentur Ecclesiæ, sed cæteris, qui Choro interfunt. Imò idem tenet Mendo, verb. Hora Canonica, num. 30. etiam si, essent designatæ Ecclesiæ; quia tunc Ecclesiæ succedit loco interessentium.

3904. Qui est certus de stipendio accepto pro Missis celebrandis, non recordatur tamen pro quibus applicare debet, nec à quibus accepit, non potest componi, sed tenetur ad Missas; quia potest applicare, pro quibus debet, & quos Deus scit.

3905. Denique rectè ait Mendo in Epit. verb. Bulla Compos. num. 34. Quod dilatio in compositione erit peccatum mortale, computando eam cum dilatione in restitutione: imò minor dilatio sufficit ad peccatum, cum possit esse impotentia ad restitutionem, non ad compositionem, quæ minori quantitate fit.

Cæterum si quis impotens sit restituere, & potens componi; non tenetur ad compositionem faciendam, quia id est privilegium: sed potest expectare tempus opportunum ad restituendum.

QUÆ.

EMINENTISS. ET REVER. SIGNORI.

QUÆRES:

3906. Petrus est certus de debito, dubius vero an Franciscus, vel Joannes sit creditor. An possit virtute Bullæ componi?

Resp. cum distinctione: vel Petrus est certus de disjunctivo creditorum, nimirum, quod creditor sit aut Franciscus, aut Joannes, vel est præcisè dubius: an creditor sit Franciscus, aut Joannes, & diligentis peractis non possit determinari? Si primum, non potest componi, sed debet restituere utrique pro rata dubii, juxta dicta num. 2699. Quod si post divisionem constet, unum illorum esse dominum, non tenetur alter suam partem illi restituere, si divisio fuit facta communi consensu; quia in prima divisione unusquisque celsit juri suo. Mendo cit. n. 13.

Si secundum, potest componi; ratio disparitatis est; quia in primo casu, licet Petrus sit dubius de persona determinata, est certus de disjunctivo duorum; adeoque habet locum iustitia relatienda, cui cedit privilegium Bullæ. In secundo casu Petrus est præcisè, & absolute dubius de persona determinata, adeoque habet locum jus privilegii Bullæ, quo non potest quis spoliari per purum dubium.

Privilegium Commissarii Cruciatæ ad dispensandum super impedimento affinitatis. Vide in num. 4241.

De Bulla fusè agunt Bardi, Mendo, Latius, Tamb. & Diana part. 1. trad. 11.

CAPUT XI.

DE EXTREMA UNCTIONE.

3907. **E**Xtrema Unctio est Sacramentum novæ legis constans Unctione Olei Sacri, & Sacerdotis deprecatione, ordinatum ad salutem moribundi, quoad animam, & corpus. Fuit institutum à Christo, & postea promulgatum Jacobi cap. 5. Infirmus quis in vobis inducat Presbyterus Ecclesiæ, ut orent super eum, ungentes illum Oleo, in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.

MATERIA, ET FORMA.

3908. **M**ateria remota est oleum olivarum, quod quantum ad valorem debet esse ab Episcopo benedictum, constat ex Tradit. Apost. & ex Conc. Flor. in Armen. instruit. Quod debet quolibet anno renovari in Cœna Domini, veteri exulto. Si novum haberi non possit, licet uti antiquo.

Item (si id requirat necessitas, ob infirmorum copiam) licitum, & validum erit Sacramentum, si Oleo benedicto superaddatur sæpius Oleum non benedictum, dummodo singulis vicibus minor quantitas addatur non benedicti. Liqueat ex antiqua praxi Ecclesiarum. & ex Declar. Sacr. Congr.

3909. **D**eterminandoli nel Decreto di cotesta Sac. Congregat. fatto sotto li 2. di Marzo 1679. sopra la condanna di 65. propositioni, che circa il valore de Sacramenti non si debba seguire l' opinione probabile, lasciata la più sicura; Et essendo opinione controversa trà Theologi, se per supplire all' Olio Santo, che mancasse, sia lecito aggiungerne del non benedetto in più volte, purchè l' aggiunto considerato separatamente, e in ogni aggiunta sia in minor quantità del Olio Santo, benchè considerate tutte le aggiunte insieme fosse maggiore, di què è nato dubbio nella Diocesi di Sevilla, nella quale per la sua vastità è impraticabile benedire tant' Olio, che basti senza l' aggiunta; se sia lecito fare detta aggiunta all' Olio Santo, per esservi molti Theologi, che tengono l' opinione negative per più sicura. Onde per aver la resolutione di tal dubbio, l' Archievovo di Sevilla, divotissimo Oratore fece porgere all' EE. VV. un memoriale consultivo, nel quale si adducevano l' opinion di Theologi supra questo punto. Ma non avendo finora avuta la dichiarazione, supplica perciò l' EE. VV. degnarsi di dargliela per sicurezza, e quiete della coscienza propria, e del suo gregge. Ufches.

Feria quarta, die 23. Septembris 1682. in Generali Congregatione Sancti Officii, habita in Conventu S. Mariæ super Minerva, coram Eminentiſſ. & Reverendiſſ. Dominis S.R.E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede Apollolica specialiter deputatis,

Letto supradictò memoriali, Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Domini Cardinales Inquisitores prædicti decreverunt in casu proposito. Poſſe.

Franciscus Ricardus S. Rom. & Universalis Inquisitionis Not.

3910. Materia proxima est unctio certarum partium corporis.

3911. Forma sunt verba: Per istam Sanctam Unctionem, & suam piſſimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum deliquisti. Amen.

Invocatio Trinitas non est de essentia, quia Concil. Florent. & Trident. præmissam formam assignant.

Dubia est hæc forma: Unge te Oleo Sancto, us per suam misericordiam indulgeat tibi Deus, &c. quia plures Doctores negant: Forma essentialiter profertur modo deprecativo, non indicativo.

3912. Unctiones sunt faciendæ in quinque sensibus corporis, sub eadem forma, exprimendo tamen nomen sensus, qui ungitur; videlicet: 1. Ad oculos, quidquid per visum deliquisti. Amen. 2. Ad aures: Per auditum. 3. Ad nares: Per odoratum. 4. Ad os compressis labiis: Per gustum, & locutionem. 5. A manus: Per tactum. 6. Ad pedes: Per gressum. 7. Ad lumbos, seu renes: Per lumborum delectationem. Unctio

rio renam in feminis non est decess, ideo omitti solet; eo maxime, quia unctio ad pedes, & renes non est essentialis. Vide num. 3917.

3913. Muti, surdi, cæci, aut mutilati inungi debent propè organa sensum, quibus carent; quia peccare poterunt, licet non per sensus externos, per potentias internas illis correspondentes, vel per desiderium actus illiciti. Ardekin tom. 2. pag. 275. num. 10.

3914. Non sufficit ad valorem unica unctio, nec pro materia Chrismata, de quo in num. 3015. sed debet esse Oleum benedictum distinctum à Chrismate. Scotus in 4. d. 23. lit. D. quia opiniones affirmantes, utropè minus tunc, & exponentes Sacramentum frustrationis periculo, non sunt practicanda, nisi in casu necessitatis, quo non adesset nisi Chrismata, vel non possent fieri omnes unctiones, juxta dicta num. 77.

3915. Unde tempore pestis, aut alterius necessitatis, qua omnes unctiones fieri non possent, unica unctio ungi potest unum organum magis promptum, vel potius caput, ubi omnes sensus vigent, vel melius (si fieri potest) ungitur velociter, & sine crucis forma unum oculum, aurem, narem, manum, & os, dicendo sub una forma totali: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeta tibi Dominus, quidquid deliquisti, per visum, auditum, odoratum, gustum, gressum, & lumborum delectationem. Amen.*

3916. Tempore pestis Sacerdos potest facere unctiones sine contactu immediato manus, utendo virga longa Oleo tincta, quam postea comburat, & hoc pacto singulas unctiones perficere poterit. Ardekin cit. num. 2. ex Diana.

MINISTER

3917. **H**ujus Sacramenti quoad valorem est solus Sacerdos, idque ex institutione Christi, ut in num. 3907. Ad licitè ministrandum debet esse Sacerdos proprius, vel Parochus, aut Sacerdos de licentia Parochi.

3918. Est validum, si à pluribus Sacerdotibus simul fiant unctiones. Sicut num. 167.

Quid de Regularibus? Vide num. 4172.

SUBJECTUM

3919. **E**st infirmus in probabili periculo mortis constitutus ex morbo, vulnere, partu, vel senectute. Constat ex verbis Jacobi num. 3907. Unde hoc Sacramentum ministrari non debet navigantibus, etiam si imminet submersio: Militibus proxime bellum aggressuris; damnatis ad mortem, aut parturientibus, nisi ex partu antecedente, vel postea orta sit mortalis infirmitas; quia partus ex se non est infirmitas; & hoc Sacramentum non est institutum pro sano. Scotus cit. lit. B. Vide num. 2922.

3920. Pueris usum rationis habentibus danda

est Extrema-Unctio; licet non communio. Item moribundis sensibus destitutis, licet communionem non possint recipere, si ante perierint, signum doloris dederint, aut Christianè vixerint. Idem die de phreneticis, & delirantibus; non potest autem dari perpetuò amentibus. Potest dari vulneratis, vel morbo venenoso lætis.

3921. Qui hoc Sacramentum recipit, debet esse in gratia, saltem per contritionem. Vide num. 2962.

3922. Sponte negligere hujus Sacramenti susceptionem non esse mortale, sed veniale docet communis; quia hoc Sacramentum non est necessarium ad salutem, sed tantum utile, & nullibi constat de præcepto. Maltrius *dis. 22. n. 79.* contra Pontium.

3923. Effectus hujus Sacramenti sunt. 1. Augmentum gratiæ sanctificantis. 2. Auxilia contra demonum tentationes. 3. Remissio venialium primario, & per se. 4. Remissio etiam mortalium, secundario tamen, & per accidens, puta si infirmus repariatur cum peccatis mortalibus, quod invincibiliter ignorat quatenus bona fide confessus est, sed ob aliquem defectum essentialem, quem invincibiliter ignorat, confessio fuit invalida.

Idem contingere potest in amente, qui ante incidit in peccatum mortale, de quo solum habuit attritionem. Tunc per accidens hoc Sacramentum conferret primam gratiam, juxta illud: *Si in peccatis sit, remittentur ei.* 5. Est absterio reliquiarum peccati, ex Trident. *sess. 14. cap. 2. Peccatorum reliquia,* ex D. Thom. *sess. langor animi, torpor, meror, tristitia, fastidium, anxietas, & similes affectiones, quæ ex peccatis præteritis oriri solent, & in confusione inducere.* 6. Est allevatio infirmi ab ægritudine corporis.

3924. Hos effectus causari in quinta unctio, docet Diana, Aretinus, & alii, quia tunc Sacramentum est completum. Maltrius verò cum aliis vult, in singulis unctioibus causari gratias partiales, unam independentem ab alia, de quo Scholastici: illud est certum, hoc Sacramentum esse unum unitate integritatis, non indivisibilitatis: Scotus in 4. d. 23. q. unic. Maltrius *dis. 22.* Ardekin tom. 2. pag. 274. Tambur. tom. 2. lib. 6.

DE ORDINE

Fusè actum est in exam. Ord. in tom. 3.

DE MATRIMONIO.

CAPUT I.

DE SPONSALIBUS.

3925. **S**ponsalia sunt: *Promissio deliberata, & mutua, signo sensibili expressa, futuræ matrimonii, inter personas jure habiles.*

Hinc ad valorem. 1. Non sufficit propositum, quia non inducit obligationem, sed requiritur promissio.

missio. Vide num. 1785. 2. Non sufficit, si unus promittat, alter purè acceptet, sed requiritur, quod uterque promittat. 3. Requiritur ætas septennii, quia tunc præsumitur usus rationis, ut promissio sit voluntaria, & deliberata. Vide num. 1789.

3926. Si parens, aut curator contrahat sponsalia de futuro pro filio, aut filia præseente, & non contradicente, valida sunt sponsalia, nisi adlit metus, quia jus accipit taciturnitatem pro expressione consensus. Si verò contrahat pro absente, tunc si filius, aut filia est pubes, ut sponsalia sint valida, opus est, ut consentiat, seu ut illa, quando sciat, expresse, vel tacite aliquo signo sufficienti ratificet. Si est impubes, valida sunt sponsalia sine ejus consensu inica, quando tamen est factus pubes, tenetur illa implere non ex necessitate contractus, sed ex debito honestatis. Vide num. 1979.

3927. Sponsalia valida obligant sub mortali, ut una pars contrahat matrimonium, quando ab altera requiritur, nisi præfixus sit terminus. Et qui refusat, potest cogi à Jure, etiam per censuram.

3928. Si quis dicat: non ducam aliam, quam te, non sunt sponsalia; quia illa verba sunt vera, etiamsi nullam ducat.

3929. Qui promissit simulatè aliquam ducere, per se non tenetur ad nuptias, sed damnus inde ortum componere. Si autem sub tali promissione puellam induxit ad copulam, teneatur eam ducere. Nisi illa esset longe inferioris conditionis, v. gr. si vir esset nobilis illa agricola filia, sed satisfaciet dotando. Quod si illa sine disparitatis conscientia consensit in copulam, amissa jus ad dotem, quia consensit ipsa utro decipi voluisse. Vide num. 2143.

3930. Sponsalia posteriora contra priora, etiamsi jurata, aut copula accesserit, sunt invalida.

3931. Liberi, qui parentibus insiti contraxerunt sponsalia, etiam cum eis, qui imparis sunt conditionis, obligantur, nec à parentibus impediri possunt, nisi magnum scandalum ex matrimonio timeretur. Diana p. 9. tract. 7. resol. 72.

3932. Resiliens culpabiliter à sponsalibus perdit suas arras, & tenetur ad alterius parvis reddendas, ac ad restitutionem, quanti ejus intererat talem contractum impleri. Vide num. 3938.

3933. Ubi Trident. non est receptum sponsalia jure antiquo et assensu in matrimonium per quævis signa externa maritali affectu exhibita, v. gr. per copulam. Ubi verò Trident. est receptum hæc signa non tenent, nec sunt licita, si sint clandestina sine Parocho, & testibus. Vide num. 542. 1238.

3934. Habet tamen matrimonium clandestinum vim sponsalium validorum, ita ut teneantur matrimonium contrahere coram Parocho, & testibus, si contrahentes sint impuberes, minime si sint puberes; quia Trident. *sess. 24. cap. 1. de Matrim.* declarat omnino inhabiles ad contrahendum clandestinè contrahentes. Tambur. contra Averfam, qui vult, ex matrimonio clandestino, etiam inter

puberes resultare sponsalia valida. Clericatus cap. 141. num. 15.

3935. Ligati aliquo impedimento dirimenti non possunt valide sponsalia inire nisi sub conditione dispensationis obtinenda, & tunc ante dispensationem nullum valorem habent, nec publicam honestatem inducunt, unde dispensatione obtenta, requiritur novus consensus ad sponsalia. Ex quo fit, quod si ante dispensationem contraxisset quis cum alia, cum qua nullum impedimentum habet, contrahere deberet cum hæc secunda.

3936. Ad sponsalia non requiritur determinata forma, sed sufficit consensus utriusque, expressus verbis, aut signis juxta morem patriæ.

3937. Interdicti possunt valide inire sponsalia, non sic publicè excommunicati excommunicatione majori; qui tamen possunt validè matrimonium inire, sed illicitè. Clericatus cit. num. 13.

3938. In sponsalibus apponi possunt conditiones, quæ sint honestæ, non prohibitiæ, nec matrimonii libertati repugnantes.

Unde non possunt apponi pœne, v. gr. ut qui promissis non steterit, solvat gemmam, centum aureos, &c. nec potest accipi pignus, quia repugnant libertati, ac proinde prohibita, cap. Gemma, de Sponsalibus.

Non sunt autem prohibitiæ arrhæ, sed licitæ, si contrahentes non sunt minores, sed excedant annum vigesimum quintum. Arrhæ sunt sponsalitiæ largitiæ, quæ actu in sponsalibus traduntur in benevolentia signum, & matrimonii securitatem.

Possunt dari arrhæ ab uno tantum sponsalo, cum obligatione, ut si alter recuset adimplere sponsalia, arras restituat, & ulterius earundem valorem, vel etiam duplum, triplum, aut quadruplum, non ultra, l. fin. cap. de Sponsalibus. Et tunc arrhæ, aut ejus valor restitui debet in conscientia à recusante absque legitima causa; duplum verò, triplum, aut quadruplum non deberi ante sententiam Judicis. Ita Clericatus cap. 141. num. 6. & 7. Vide in n. 3932.

DISSOLVUNTUR SPONSALIA

Per octo casus:

3939. **P**er matrimonium validum cum altera ininitum; quod quidem, licet suppositis sponsalibus cum alia, sit injustum, & peccaminosum, est validum.

Matrimonium post sponsalia cum una, contractum cum alia, necum extranea, verum etiam consanguinea sponse extra primum gradum, est validum, & sponsalia dissolvuntur, quia talis consanguinea est sponso extranea, nam impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus validis non extenditur ex Trident. ultra primum gradum. Vide num. 4112.

2. (Per mutuam remissionem prioris promissionis), si sponsi sint puberes, minime si sint impuberes,